

ชาติพันธุ์ชาวชอง : กลไกทางวัฒนธรรมและมิติของความหลากหลายทางชีวภาพ*

CHONG ETHNIC GROUPS : CULTURAL MECHANISMS
AND DIMENSIONS OF BIODIVERSITY

ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, มนัส พัฒนผล และ พิเศษฐ์ ดาวเรือง

Chaiyon Praditsil, Manas Phattanapol and Pisit Dawruang

นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีDoctor of Philosophy Program in Interdisciplinarity of Sustainable Development,
Rambhai Barni Rajabhat University
Email: mhato0_13@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลไกบูรณาการทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชองในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และกลไกบูรณาการของชาติพันธุ์ชองในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับชาติพันธุ์อื่น รวมถึงการเชื่อมบทบาทของกลไกบูรณาการทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ชอง ตลอดจนข้อเสนอแนะบทบาทของชาติพันธุ์ชองกับการปรับตัวในกระแสการก้าวสู่สังคมสมัยใหม่ ในอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี วิธีการศึกษา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแนวประวัติศาสตร์ เทคนิคการวิจัยประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ผลการศึกษา พบว่า กลไกบูรณาการทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชอง มีการใช้ทุนทางสิ่งแวดล้อมในเขตป่าเขาคิชฌกูฏไม่ได้ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ แต่เป็นการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ สำหรับกลไกบูรณาการทางชาติพันธุ์ชองในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับชาติพันธุ์อื่น พบว่า กลุ่มคนชองในฐานะที่เป็นคนท้องถิ่นในอำเภอเขาคิชฌกูฏตั้งแต่อดีต สามารถที่จะดำรงอยู่ร่วมกับคนจีนและคนไทยที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานภายหลัง นอกจากนี้ กระบวนการเชื่อมบทบาทของกลไกบูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนของเขาคิชฌกูฏ เกิดจากการเข้ามาแทนที่ของระบบกรรมสิทธิ์ของรัฐในเขตป่าเขา ส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของชาติพันธุ์ชองกับการปรับตัวเพื่อก้าวสู่สังคมสมัยใหม่ คือ การใช้กระบวนการปลูกจิตสำนึกเพื่อฟื้นฟูวัฒนธรรมชอง ได้แก่ การอนุรักษ์ภาษาชองให้เป็นภาษาที่สองของชุมชน การเผยแพร่วัฒนธรรมชอง การฟื้นฟูวัฒนธรรมทางเศรษฐกิจของชองโดยอาศัยกลไกการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ: กลุ่มชาติพันธุ์ชอง; กลไกทางวัฒนธรรม; ความหลากหลายทางชีวภาพ

ABSTRACT

This research aimed to study the cultural integration mechanism of the Chong ethnic group in conserving biodiversity and their integration mechanism for living together with other ethnic groups. The study also investigated the deterioration of the role of the cultural integration mechanism of the Chong people as well as suggested the role of ethnicity in adapting to the trend of moving towards modern society in Khao KhitchChakut District,

* Received October 25, 2023; Revised April 20, 2024; Accepted August 30, 2024

Chanthaburi Province. The study method was qualitative historical research and the research technique consisted of data collection from documents. The results show that the cultural integration mechanism of the Chong ethnic group was using of the environment capitals in the Khao Khitchakut forest area without destroying biodiversity. The environment capital was used to preserve the biological diversity. As for the ethnic integration mechanism for living together with other ethnic groups, it was found that the Chong group of people, as the original local people in Khitchakut District, were able to coexist with the Chinese and Thai people who later immigrated to settle in the area. The deterioration process of roles of the mechanism for integrating biodiversity in the Khitchakut Chong communities was caused by the replacement of the state ownership system in the mountainous forest areas. The suggestion regarding the role of the Chong ethnicity in adapting to modern society was to use the process of raising awareness to revive the Chong culture, including preserving the Chong language as a second language of the community, spreading the Chong culture, and revitalizing Chong's economic culture based on the mechanism driving the sufficiency economy.

Keywords; Chong Ethnic Groups; Cultural Mechanisms; Biodiversity

บทนำ

เมื่อกล่าวถึงคำว่า “ชอง” แปลว่า “คน” ปัจจุบันคำว่า “ชอง” เป็นทั้งชื่อเรียกกลุ่มชนดั้งเดิมของจังหวัดจันทบุรี ตราด ระยอง และฉะเชิงเทรา และภาษาถิ่นที่พวกเขาใช้พูดกัน โดยคำว่า “ชอง” บรรจุอยู่ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539) ให้ความหมายว่าเป็นชื่อของกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ทางตอนเหนือของจังหวัดจันทบุรี แต่ในหมู่คนชองเองนั้น เวลาที่ต้องการเน้นความเป็นคนชองของตนกับคนอื่นมักจะเรียกตนเองว่า “ซิมชอง” ซึ่งแปลว่า “คนชอง” ขณะเดียวกัน ในภาษาไทยนั้นมีคำที่ใช้เรียกชาติพันธุ์ชองเพียงคำเดียวและค่อนข้างจะเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายมานานพอสมควร ดังจะเห็นได้จากการใช้เรียกชาติพันธุ์ชองเพียงคำเดียวและค่อนข้างจะเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายมานานพอสมควร ดังจะเห็นได้จากการใช้คำว่า “ชอง” นี้ ปรากฏอยู่ในนิราศเมืองแกลงของสุนทรภู่และจดหมายเหตุของรัชกาลที่ 5 เมื่อครั้งเสด็จประพาสจันทบุรี ยังไม่รวมถึงที่ปรากฏในเอกสารของชาวต่างประเทศ เช่น ปาลเลอกัวซ์ (Pallegoix, 1853) ใช้ว่า Xong และ ครอฟอร์ด (Crawford, 1856) ใช้คำว่า Chong ขณะที่พจนานุกรมภาษาสยามของหมอบรัดเลย์ที่ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2416 ให้นิยามของคำว่า “ชอง” เอาไว้ด้วย ทั้งหมดนี้จึงมีที่มาจาก “ชอง” เดียวกันทั้งสิ้น

นอกจากนี้แล้ว “ชอง” ยังเป็นชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์โบราณที่ผสมผสานระหว่างชองกับมอญ โดยทั่วไปชองอาศัยอยู่บริเวณภาคตะวันออกของประเทศไทยและส่วนหนึ่งของกัมพูชา จากหนังสือเรื่อง “แคมโบช” ที่เขียนโดยนักประวัติศาสตร์ชาวฝรั่งเศสทำให้ทราบว่า “ชอง” ได้เริ่มเข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณภาคตะวันออกประมาณก่อนการสถาปนาสยามประเทศเสียอีก (สุชาติ เถาทอง, 2544) ซึ่งมีผู้สันนิษฐานจากการอ้างอิงหลักฐานในตำนานเกี่ยวกับพระนางกาไวว่า ชุมชนชองอาจมีอายุมากกว่าพันปีมาแล้ว (อเนก รักเงิน, 2551) และในปัจจุบันเป็นที่สังเกตได้ว่าชาติพันธุ์ชองยังคงสืบทอดด้านเอกลักษณ์ต่างๆ ไว้ได้ และกลายมาเป็นกลุ่มชนที่กระจายตัวแทรกอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ หลายจังหวัดในภาคตะวันออก ไม่ว่าจะเป็น จันทบุรี ระยอง ตราด ปราจีนบุรี สระแก้ว และฉะเชิงเทรา รวมถึงพื้นที่ในเขตชายแดนของไทยและกัมพูชา แต่บรรพบุรุษของคนในภาคตะวันออกกลับไม่ปรากฏอัตลักษณ์ที่เด่นชัด (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2557)

ขณะที่ ชิน อยู่ดี (2506) กล่าวว่า “ซอง” เป็นพวกเดียวกับพวกของอูต ซะอูต หรือ ซะโอง เป็นชนที่มาจากประเทศกัมพูชา นั่งเรือมาขึ้นที่ราชบุรี โดยมีเจ้าพระยาบดินทรเดชาอนุชิต เจ้าเมืองไชยภูมิ เป็นผู้ส่งมาเมื่อ พ.ศ. 2376 พวกนี้ได้ขึ้นไปตามลำแควใหญ่ ในจังหวัดกาญจนบุรีตอนเหนือ ขณะเดียวกัน มีคนของอาศัยอยู่แถบชายแดนประเทศไทยติดกับอำเภอป่องไร่จังหวัดตราด เรียกตนเองว่า “ซั่มแร” อยู่ในจังหวัดพระตะบองของประเทศกัมพูชา และคนของที่เรียกตนเองว่า “ปอร์” อาศัยอยู่ในจังหวัดโพธิสัตว์ของประเทศกัมพูชามีเขตติดต่อกับอำเภอเมือง จังหวัดตราด

ประชากรของในปัจจุบันอาศัยอยู่หนาแน่นในเขตอำเภอเขาฉิมชุก จังหวัดจันทบุรี โดยเฉพาะสองตำบลทางตอนเหนือของอำเภอ คือ ตำบลตะเคียนทองและตำบลคลองพลู ส่วนตำบลที่อยู่ทางตอนใต้ คือ ตำบลพลวงและตำบลชากไทย มีประชากรของค่อนข้างเบาบาง และในตำบลทับไทรของอำเภอโป่งน้ำร้อนนั้น ประชากรที่พูดภาษาของเหลืออยู่น้อยมาก แต่เมื่อใครได้พบปะกับคนเมืองจันทบุรีที่มาจากตำบลดังกล่าว อาจได้รับการบอกกล่าวว่ามีเชื้อสายของ นอกจากนี้ ยังพบว่ามีคนของอีกในหลายจังหวัดของภาคตะวันออก ได้แก่ ในอำเภอแก่ง จังหวัดระยอง ในอำเภอป่องไร่และอำเภอเมือง จังหวัดตราด ในอำเภอสนามชัยเขตและอำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนในภาคตะวันตก ได้แก่ ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี (เจตน์จรรย์ อาจไรสง, คำรณ วังศรี, เฉิน ผันผาย และคณะ, 2563)

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ จะพบว่าความก้าวหน้าทางสังคมภายใต้บริบทของระบบทุนนิยมโลก ได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบของวิถีชีวิตและการขับเคลื่อนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ของ การเกิดขึ้นของวัฒนธรรมวัตถุนิยมและวัฒนธรรมบริโภคนิยม ชุมชนของจำเป็นต้องปรับตัวและเสริมพลังทั้งต่อรับและตอบโตในรูปแบบที่แตกต่างหลากหลาย และเป็นไปในกระบวนการที่แตกต่างกันออกไปในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อที่จะดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ (Identity) และกลไกทางวัฒนธรรมของตน (โสวัตรี ณ ถลาง, กนิษฐา แยมโพธิ์ใช้ และสุภารัตน์ รอดบุญสง, 2556)

การครอบงำของทุนนิยม ส่งผลให้ชาวของในภาคตะวันออก โดยเฉพาะจังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นชาติพันธุ์โบราณที่ดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน ต้องกลายเป็นกลุ่มคนชายขอบที่ไม่ได้มีความภูมิใจในชาติพันธุ์ของตนเอง และทำให้จังหวัดในภาคตะวันออกในปัจจุบันหลงลืมรากฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีจนทำให้ขาดพลังในการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมในภาคตะวันออก อย่างไรก็ตาม มีความพยายามในยุคปัจจุบันที่มาร่วมกับกระแสการท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยการจัดตั้งชุมชนของของภาครัฐเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของคนทั่วไป เช่น ชุมชนของที่ตำบลคลองพลู อำเภอเขาฉิมชุก จังหวัดจันทบุรี ความพยายามดังกล่าวอาจถือได้ว่าเป็นการฟื้นฟูกลไกทางวัฒนธรรมและมิติของความหลากหลายทางชีวภาพของชาวของเพื่อเป็นเครื่องมือของการพัฒนาเศรษฐกิจมากกว่า (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2557) ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะศึกษากลไกทางวัฒนธรรมและมิติของความหลากหลายทางชีวภาพของชาวของในภาคตะวันออกให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีในกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากลไกบูรณาการทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ของ ในอำเภอเขาฉิมชุก จังหวัดจันทบุรี ในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
2. เพื่อศึกษากลไกบูรณาการของชาติพันธุ์ของ ในอำเภอเขาฉิมชุก จังหวัดจันทบุรี ในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับชาติพันธุ์อื่น
3. เพื่อศึกษาการเชื่อมบทบาทของกลไกบูรณาการทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ของ ในอำเภอเขาฉิมชุก จังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอาศัยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแนวประวัติศาสตร์ ซึ่งในการวิจัยนี้เป็นวิธีวิทยาในการแสวงหาความรู้ใหม่ สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้รูปแบบ ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ประกอบด้วย 1. เอกสารชั้นต้น (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ยังมิได้ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ อาทิ เอกสารทางราชการ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น 2. เอกสารชั้นรอง (Secondary Data) เป็นเอกสารที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว เช่น งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการ เป็นต้น

สำหรับการตรวจสอบข้อมูล ใช้หลักการตรวจสอบแบบหลากหลาย (Triangulation) โดยและตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน โดยใช้ข้อมูลจากเอกสาร มาทำการเปรียบเทียบเพื่อตรวจสอบความถูกต้องว่ามีความเหมือนหรือต่างกันมากน้อยเพียงใด ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยอาศัยการตีความหมายทางสังคมและใช้การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์

ผลการวิจัย

ผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

สามารถสรุปได้ว่ากลไกบูรณาการทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ของ ในอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนั้น ผู้วิจัยพบว่าการใช้ทุนทางสิ่งแวดล้อมของกลุ่มของในเขตป่าเขาคิชฌกูฏ ไม่ได้ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ แต่เป็นการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ดังจะเห็นได้จากวิถีชีวิตการใช้ทรัพยากรในป่าของกลุ่มของในอดีต เช่น การสร้างบ้านจะเน้นการใช้ไม้ระกำและไม้ไผ่เป็นหลัก เนื่องจากเครื่องมือในการตัดไม้เป็นเพียงขวานปูลู ซึ่งเป็นขวานเล็ก ๆ ที่ไม่สามารถโค่นไม้ใหญ่ได้ ขวานปูลูเป็นขวานประจำครอบครัวของชาวช่องเพื่อใช้ทำงานแบบเอนกประสงค์ เป็นขวานที่ใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพของชาวช่อง นับตั้งแต่โค่นต้นไม้ในป่า การเข้าป่าล่าสัตว์หรือหาของป่าก็พกขวานปูลูไปด้วย เช่น ใช้ตัดหวาย ผ่าฟัน จักตอก เหลาไม้ ขำแหลและเนื้อสัตว์หรือใช้แทนอาวุธก็ได้ หรือบางทีก็ใช้แทนเครื่องมือในการขุดเจาะหลุมเมื่อเข้าป่า สำหรับในพิธีกรรม เช่น พิธีแต่งงาน ขวานปูลูจะเข้าไปมีบทบาทในพิธีกรรมด้วย เพราะชาวช่องถือว่า ขวานปูลูเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพที่สำคัญที่สุด รูปร่างลักษณะของขวาน มีลักษณะคล้ายกับขวานของภาคกลาง แต่มีขนาดเล็กกว่า และด้ามยาวกว่า (สุเรชา สุพรรณไพบูล, 2530)

นอกจากนี้ การใช้ไม้ระกำในป่าของคนช่อง โดยทั่วไปก็จะใช้เพียงก้านไม้ระกำและใบมามุงหลังคา ส่วนไม้ไผ่ต้นแก่จะนำมาใช้ในการสร้างบ้านนั้น ถ้าหากไม่ตัดไม้ต้นแก่จะมีหนอนมากิน รวมถึงไม้ไผ่เองก็เป็นไม้ที่สามารถขึ้นในป่าได้ง่ายคือ “รัดทุกปี” (ฮัน พิเศษ, วันที่ 11 พ.ย. 2557 อ้างถึงใน ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2557) ส่วนการใช้หวายมาจักสานอุปกรณ์เครื่องใช้ในครัวเรือน คนช่องที่อาศัยป่าในการดำรงชีวิตก็จะไม่ขุดต่อของต้นหวายโดยตรงแต่จะตัดต้นหวายแก่ ๆ เป็นหลัก

ส่วนการล่าสัตว์ป่าเป็นอาหารของกลุ่มของนั้น จะพบว่า ไม่ได้ทำเป็นกิจวัตรของครอบครัวส่วนใหญ่ของกลุ่มของ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักชี้ว่า กว่าที่จะไปล่าสัตว์ป่านั้นจะต้องเป็นพวกที่มีความรู้เรื่องป่าหรือที่รู้จักกันในนามว่า “นายพราน” กระนั้นก็ดี นายพรานจะเข้าไปล่าสัตว์ป่าก็เอามาเพียงเพื่อไว้กินเป็นอาหาร ไม่ได้ทำเป็นอาชีพ โดยใช้อาวุธในแบบดั้งเดิม (ฮัน พิเศษ, วันที่ 11 พ.ย. 2557 อ้างถึงใน ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2557) ขณะเดียวกัน เครื่องมือที่ใช้ในการล่าสัตว์ จะมีอยู่ 4 ชนิด คือ หน้าไม้ บ่วง แร้ว ทูบ อีตก หน้าไม้ คือการยิงลูกดอกออบน้ำยางที่เป็นพิษ อีตก มีลักษณะเป็นบ่วงลอย มีไม้ท่อนยาวพาดแขวนไว้กับเชือกบ่วง ซึ่งปลายผูกไว้กับกิ่งไม้ สัตว์ที่ตกจะไต่ไปตามท่อนไม้ที่พาดเพื่อกินเหยื่อที่ตกล่อไว้อยู่ข้างบน เมื่อสัตว์ลากเหยื่อที่

ล่อปลายไม้จะกระดกและปวงจะถึงสัตว์ให้ลอยขึ้นไป ส่วน ทูบ เป็นเครื่องมือที่มีลักษณะเป็นไม้ขัดกัน มีเหยื่อ ล่อตรงปลายไม้ และเมื่อสัตว์คาบเหยื่อ ไม้ที่ขัดกันก็จะติดถูกสัตว์นั้น นอกนั้นก็ เป็นเครื่องใช้อื่น ๆ ภายในบ้าน เช่น กระบุง ตะกร้า สานแหกร ไม้คาน เป็นต้น ซึ่งอุปกรณ์ดังกล่าวเป็นเครื่องใช้ที่ทำงานง่าย ๆ ไม่พิถีพิถันสวยงามมากนัก (สุเรชา สุพรรณไพบูล, 2530)

วัฒนธรรมการอนุรักษ์ป่านั้น วิถีชีวิตแบบสมัยใหม่ยังคงมีร่องรอยให้เห็นในกลุ่มคนของยุคปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น ในปัจจุบันกลุ่มคนของได้เข้าไปใช้พื้นที่ป่าสงวนในการทำสวนผลไม้และดำรงอยู่ชีวิตติดกับป่า ก็ยังคงแสดงพฤติกรรมหวงแหนทรัพยากรในป่าเป็นที่ประจักษ์ทั่วไปสำหรับข้าราชการกรมป่าไม้ในเขตป่าเขาคิณภูมิ ดังสะท้อนออกมาจากเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ท่านหนึ่งที่ว่า “มีการตัดต้นไม้ต้นเดียวคนก็ยังมาแจ้ง” (สัมภาษณ์ สุรศักดิ์ ชัยชนะ, วันที่ 16 ตุลาคม 2557 อ้างถึงใน ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2557)

กลไกบูรณาการระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ของในอดีตกับป่า อันเป็นกลไกทางวัฒนธรรม ได้แก่ พิธีกรรมการนับถือผีที่เกี่ยวกับป่า กลุ่มคนของจะมีความเชื่อเรื่องผีป่า คือ ถ้าหากเข้าป่าแล้วพูดไม่ดี หรือทำกริยาไม่ดีจะเป็นการดูถูกป่า ผีป่าจะโกรธและจะมาให้มีอันตรายได้ เช่น เจ็บไข้ หรือบาดเจ็บ บาง-ที่ก็ให้หลงป่าหาทางกลับไม่ได้ บางที่ก็พบสัตว์ร้าย เป็นต้น กระนั้นก็ตาม หากก่อนจะเข้าป่าได้กราบไหว้ขอพรและกล่าวคำที่เป็นสิริมงคลแล้วจะโชคดีไม่มีอันตราย นอกจากนี้ ต้นไม้ใหญ่ในป่ายังมีผีอยู่ประจำต้นไม้ เช่น ผีนางตะเคียนอยู่ประจำต้นตะเคียนทอง หรือผีตะแบกอยู่ประจำต้นตะแบก เป็นต้น ดังนั้น จะเห็นได้ว่าอาชีพที่เกี่ยวกับป่าของกลุ่มคนของจึงมีบทบาทของพิธีกรรมการนับถือผีมากกว่าเทพเจ้า หรือมากกว่าพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา อย่างไรก็ดี ถึงแม้ของจะเป็นชนพื้นเมืองที่มีอิทธิพลของวัฒนธรรมอินเดียในสมัยขอมเรื่องอำนาจ อิทธิพลของขอมก็ไม่มีบทบาทใด ๆ เลย แม้แต่เทพเจ้าของอินเดียก็เป็นเพียงเอยนามเท่านั้น ไม่มีอิทธิพลทางความเชื่อในกลุ่มคนของใด ๆ (สุเรชา สุพรรณไพบูล, 2530)

สรุปได้ว่า พิธีกรรมการนับถือผีของของมีผลต่อการช่วยอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในป่า เนื่องจากความเชื่อดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าป่าและต้นไม้มีผีเป็นเจ้าของ นอกจากความเชื่อเกี่ยวกับนับถือผีในป่าแล้ว วิธีการผลิตแบบยังชีพที่มีมาแต่โบราณของกลุ่มชาติพันธุ์ของก็เป็นระบบเศรษฐกิจที่สร้างเงื่อนไขให้กลุ่มของใช้ทรัพยากรในป่าในระดับที่เพียงพอต่อการบริโภคเป็นหลัก นอกจากการนับถือวิญญาณบรรพบุรุษแล้วการนับถือผีอื่น ๆ ก็ถือเป็นทุนทางวัฒนธรรมในการช่วยอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพด้วยเช่นกัน

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

สามารถสรุปได้ว่า กลไกบูรณาการทางชาติพันธุ์ของของในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับชาติพันธุ์อื่น ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มคนของในฐานะที่เป็นคนท้องถิ่นของอำเภอคิณภูมิตั้งแต่อดีตนั้น สามารถที่จะดำรงอยู่ร่วมกับคนจีนและคนไทยที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานภายหลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงที่มีการเดินทางด้วยถนนหนทางสะดวกขึ้นก็เพราะอาศัยกลไกการสมรสระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ของกับกลุ่มคนไทยและคนจีน ซึ่งหมายความว่า กลุ่มคนของได้ยอมรับคนไทยและคนจีนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของระบบเครือญาติที่เกี่ยวข้องกันด้วยการแต่งงาน การอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานของกลุ่มคนไทย ที่หมายถึง กลุ่มคนที่พูดภาษาไทยมีค่านิยมและจารีตประเพณีที่คล้ายคลึงกับคนในเมือง

กรณีดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยพบว่า หลังจากการพัฒนาท้องถิ่นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504) เริ่มมีผู้คนจากจังหวัดต่าง ๆ ในภูมิภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ชลบุรี ระยอง ตราด และฉะเชิงเทรา ได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่บ้านตะเคียนทอง คลองพลู และน้ำขุ่น โดยส่วนใหญ่เข้ามาจับจองพื้นที่ดิน เพื่อปลูกพืชไร่ และต่อมาจึงมีการสมรสกับกลุ่มคนของซึ่งเป็นคนดั้งเดิมใน

ท้องถิ่น โดยจะพบว่า คนไทยที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานจะเป็นผู้ชายและเข้ามาสมรสกับผู้หญิงคนของในท้องถิ่น ดังนั้น ลูกหลานจึงใช้นามสกุลของฝ่ายชายที่เป็นคนไทยและมีค่านิยมไม่แตกต่างจากคนไทยทั่วไป

ระยะแรกของการตั้งถิ่นฐานของคนไทย พบว่า จะมีบทบาทในฐานะเป็นชาย ซึ่งเป็นแรงงานสำคัญของสายตระกูลคนของในท้องถิ่น ต่อมาเมื่อมีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลูเกิดขึ้น เมื่อปี พ.ศ.2537 กลุ่มคนไทยที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในบ้านคลองพลูเริ่มมีบทบาทในฐานะผู้นำท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังพบว่า กลุ่มคนไทยที่อพยพเข้ามายังประกอบธุรกิจค้าขายและทำสวนผลไม้ ซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจมีมั่งคั่งกว่าคนของในท้องถิ่น ดังคำกล่าวของ เฉิน ผันผาย ความตอนหนึ่งว่า “คนไทยที่เข้ามาอยู่ ทั้งคนนนท์ (นนทบุรี-ผู้วิชัย) คนจันท (จันทบุรี-ผู้วิชัย) เขามีเทคโนโลยีดีกว่าเรา เขาค้าขายเก่ง คนของสู้พวกเขาไม่ได้หรอก เขาจะรู้ว่าจะต้องผลิตอย่างไรและหาตลาดที่ไหน” (อเนก รักเงิน, 2551)

ขณะเดียวกัน การอพยพเข้ามาของคนจีนส่วนใหญ่จะมาจากเขตอำเภอเมืองจันทบุรี เริ่มแรกเป็นการเข้ามาของพ่อค้าคนจีนในท้องถิ่น เพื่อรับซื้อของป่าในปริมาณมาก โดยเฉพาะกระวานและน้ำมันยาง พร้อมกับนำเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นเข้ามาแลกเปลี่ยนสินค้าของป่าด้วย และบางครั้งก็ผูกขาดการรับซื้อของป่าด้วยวิธีการให้ชาวบ้านนำสินค้าไปใช้ประโยชน์ก่อน โดยพ่อค้าจะเข้ามารับผลผลิตจากป่าเป็นการแลกเปลี่ยนภายหลัง ซึ่งพ่อค้าคนจีนส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในเมืองจันทบุรี ไม่ได้มาตั้งถิ่นฐานในท้องถิ่นของกลุ่มคนของ

สำหรับการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของคนจีนนั้น เริ่มขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2500 เมื่อคนจีนจากเมืองจันทบุรีเข้ามาจับจองที่ดินว่างเปล่าทำกิน เพื่อทำไร่ ในขณะที่เดียวกัน ลูกหลานของครอบครัวคนจีนก็จะสมรสกับคนของและมักจะประกอบอาชีพค้าขายในท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา กลุ่มคนเชื้อสายจีนได้เข้ามาตั้งร้านค้าของชำ และรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจร่ำรวยในบ้านคลองพลู

จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า การเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่บ้านคลองพลูของกลุ่มคนของ ไทย และจีน สรุปได้ว่า กลุ่มคนของจะเป็นคนดั้งเดิม โดยมีทั้งคนไทยและคนจีนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในภายหลัง อันเป็นช่วงของการเริ่มต้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งคนไทยและจีนส่วนใหญ่จะสมรสกับคนของและเข้าไปมีบทบาททางเศรษฐกิจ รวมถึงการปกครองในท้องถิ่น ขณะที่กลุ่มคนของกลายเป็นคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน และไม่สามารถจัดการทรัพยากรท้องถิ่นของตนเองได้เหมือนในอดีต ยิ่งไปกว่านั้น ภาษาและวัฒนธรรมของก็สูญหายจากการเข้ามาสมรสระหว่างคนไทยและจีนกับคนของในสายตระกูลต่าง ๆ ภายในท้องถิ่นอีกด้วย (อเนก รักเงิน, 2551)

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

สามารถสรุปได้ว่า การเสื่อมบทบาทของกลไกบูรณาการทางวัฒนธรรมของของ ในอำเภอเขาฉิมชุก จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยพบว่า กลไกการบูรณาการทางวัฒนธรรมของกลุ่มของอันได้แก่ ระบบพิธีกรรมบนฐานการนับถือผีในฐานะเป็นกลไกอนุรักษความหลากหลายทางชีวภาพและระบบการแต่งงานระหว่างชาติพันธุ์ในฐานะที่เป็นกลไกการบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์อื่น คือ กลุ่มคนจีนหรือกลุ่มคนไทยได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในระบบเครือข่ายของของได้เสื่อมบทบาทลงหลังจากการเข้ามาของวัฒนธรรมสมัยใหม่ ได้แก่ ระบบกรรมสิทธิ์ของกลไกของราชการส่วนกลาง กลไกการเลือกตั้งรวมถึงกลไกตลาดของระบบทุนนิยมวัฒนธรรมสมัยใหม่จากเมืองได้เข้ามากัดกร่อนหรือทำลายทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสิ่งแวดล้อม และทุนทางสังคมที่เป็นทรัพยากรในการดำรงชีวิตมายาวนาน การเสื่อมสลายของกลไกบูรณาการทางวัฒนธรรมของของดังกล่าวส่งผลกระทบต่ออนุรักษความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิม และก่อให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมในกลุ่มชาติพันธุ์ของ และกลุ่มอื่น ๆ ที่อยู่ภายในชุมชนของเขาฉิมชุก (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2557)

กระบวนการเสื่อมบทบาทของกลไกบูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนของเขาคิชฌกูฏ คือ ระบบพิธีกรรมบนฐานการนับถือผีเกิดจากการเข้ามาแทนที่ของระบบกรรมสิทธิ์ของรัฐในเขตป่าเขาลำเนาไพร โดยเริ่มต้นจากการที่รัฐให้สัมปทานภาคธุรกิจเอกชนเข้ามาตัดไม้ในป่าเขาคิชฌกูฏ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2490 ซึ่งการที่รัฐให้สัมปทานเอกชนมาทำธุรกิจตัดไม้ในป่าเขาคิชฌกูฏ อันเป็นการทำลายไม้ใหญ่ที่นำไปสู่การลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพในป่า เช่น การตัดต้น ยางนา เป็นต้น ซึ่งเป็นไม้ใหญ่ในป่า ส่งผลให้บ่อน้ำมันยางที่อยู่ในป่าหมดไปด้วย นอกจากนี้ การเข้ามาตัดไม้ในป่าโดยการให้สัมปทานกับนายทุนได้นำไปสู่การบุกเบิกที่ดินในป่าเพื่อมาปลูกพืชเศรษฐกิจโดยการเข้ามาของกลุ่มคนไทยและคนจีน การเข้ามาตั้งถิ่นฐานเพิ่มขึ้นของคนในเมืองในเขตชุมชนของเขาคิชฌกูฏทำให้เกิดการขยายตัวของเมืองในเขตชุมชนของ ซึ่งมีผลต่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ดังเช่น การ-ขุดลอกสายน้ำทำให้ปลาต่าง ๆ ได้สูญหายและลดลงมาก (พระมหาหงษ์สา ดิษขัง, สัมภาษณ์ 5 ตุลาคม 2557 อ้างถึงใน ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2557) ซึ่งการเข้ามาเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในป่าของรัฐส่วนกลาง ถือว่าเป็นการเข้ามาแทนที่กลไกบูรณาการที่มีอยู่เดิมคือ ระบบพิธีกรรมบนฐานการนับถือ เนื่องจากกลุ่มคนของในปัจจุบันไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์จากการหาของป่า โดยอ้างอำนาจรัฐและกฎหมายการควบคุมป่าเขาคิชฌกูฏของรัฐมีพัฒนาการมาตามลำดับ หลังจากการให้สัมปทานตัดไม้ป่าแก่ภาคเอกชน ดังนั้น การเข้ามาของระบบกรรมสิทธิ์ที่รัฐเป็นเจ้าของป่าจึงเป็นการทำลายกลไกกรรมสิทธิ์ร่วมของชุมชนของในป่าและถือว่าเป็นการทำลายทุนทางสิ่งแวดล้อมของของมาในปัจจุบัน (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2557)

นอกจากนี้ ประเพณีการแต่งงานในฐานะพิธีกรรมหนึ่งที่ตกทอดมายาวนาน ถือได้ว่าเป็นกลไกทางวัฒนธรรมแบบหนึ่งที่เคยช่วยเสริมสร้างให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า การบูรณาการให้เกิดสัมพันธภาพในความแตกต่างหลากหลายระหว่างชาติพันธุ์ของและกลุ่มชาติพันธุ์อื่นนั้น ก็ได้ถูกเบี่ยงเบนความหมายไปมาก โดยในปัจจุบันได้เสื่อมบทบาทลงจากการเข้ามาของกลไกของการเลือกตั้งและกลไกตลาดของระบบการผลิตเพื่อขาย ขณะที่ กลไกการเลือกตั้งมีผลต่อกลไกการแต่งงานในระบบเครือญาติในหมู่ผู้มาเป็นหลัก ส่วนกลไกตลาดของระบบทุนนิยมมีผลต่อชาวของโดยทั่วไป ในการทำลายกลไกของระบบเอาแรงลงแขกของของ ยิ่งไปกว่านั้น กลไกการเลือกตั้งและเข้ามามีการครอบงำระบบอาวุโสของระบบเครือญาติ ในกลุ่มชาติพันธุ์ของ ได้สร้างความขัดแย้งจากการแข่งขันเลือกตั้งทางการเมืองในหมู่ผู้นำที่อยู่ในเครือญาติเดียวกัน (เอนก รักเงิน, 2551)

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4

สามารถสรุปได้ว่า บทบาทของชาติพันธุ์ของกับการปรับตัวเพื่อก้าวสู่สังคมสมัยใหม่นั้น เกี่ยวข้องกับการเป็นฐานในการส่งเสริมการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในรูปแบบใหม่เพื่อสืบทอดการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพที่คนของเคยกระทำมาในอดีต แต่เนื่องจากการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในชุมชนของเขาคิชฌกูฏเป็นส่วนหนึ่งของระบบวิถีชีวิตทางเศรษฐกิจและความเป็นอัตลักษณ์ในชุมชนของ ดังนั้น ผู้วิจัยจะขอเสนอกลไกและกระบวนการทางวัฒนธรรมในรูปแบบใหม่พร้อมกับการปรับตัวเพื่อก้าวสู่สังคมสมัยใหม่ ดังนี้

กระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันที่ส่งผลให้วัฒนธรรมของที่มีมาแต่โบราณได้ถูกแทนที่ด้วยวัฒนธรรมสมัยใหม่ (Modernism) ดังจะพบได้จากความเสื่อมของวัฒนธรรมของในหมู่คนรุ่นใหม่ ในด้านแหล่งบันเทิง การศึกษา สุขภาพ การใช้แรงงาน วัฒนธรรมการแต่งงาน พิธีกรรมผีหิ้งผีโรง ดังเช่น

ด้านแหล่งบันเทิงของคนรุ่นใหม่จากอดีต คือ รำวงพื้นบ้าน การเล่นเพลงกระบอก การเล่นสะบ้าในงานวัด งานบวช แต่ของรุ่นใหม่จะใช้วิทยุ ทีวี วีดีทัศน์ รวมถึงร้านคาราโอเกะเป็นแหล่งบันเทิง (สุทธิวิทย์ จรดล, 2548) ในด้านการศึกษา เดิมชาวของส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาภาคบังคับจากโรงเรียนวัดเป็นสำคัญ การเรียนรู้การใช้ชีวิตส่วนใหญ่มาจากการทำงานครอบครัว แต่ในปัจจุบันกลุ่มของมักจะ

นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระดับที่สูงขึ้นตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระดับอนุปริญญาจนถึงปริญญาเอก ทำให้ของรุ่นใหม่ไม่สามารถพูดภาษาของได้ เนื่องจากห้ามใช้ภาษาของในห้องเรียน นอกจากนี้ หลังจากจบการศึกษาของรุ่นใหม่ก็มักจะไม่มีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นจึงต้องไปทำงานในรูปแบบสมัยใหม่ ส่วนด้านสุขภาพนั้น ในสมัยก่อนการเจ็บไข้ได้ป่วยของชาวของ จะใช้การรักษาด้วยสมุนไพรโดยหมอแผนโบราณของชาวของเอง แต่ในปัจจุบันนิยมไปรักษาที่สถานอนามัยหรือโรงพยาบาลเป็นหลัก (สุทธิวิทย์ จรตล, 2548)

สำหรับชีวิตครอบครัว จะพบว่า ในอดีตชาวของจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อนในหมู่ญาติพี่น้องประมาณ 10-20 หลังคาเรือน มีกิจกรรมร่วมกันในหมู่เครือญาติ เช่น การลงแขกหรือที่เรียกว่าเอาแรงในการทำนา เป็นต้น แต่ในปัจจุบันจะเป็นครอบครัวเดี่ยวที่คู่สมรสแยกออกไปสร้างบ้านเรือนใหม่ ทำให้ความสำคัญของเครือญาติเจือจางลง (สุทธิวิทย์ จรตล, 2548) ด้านการแต่งงานชาวของถือว่าการแต่งงานเป็นงานใหญ่ โดยเฉพาะลูกสาวคนโตที่จะต้องดูแลพ่อแม่ยามแก่เฒ่า จึงมีความผูกพันกับผีบรรพบุรุษเป็นอย่างมาก แต่ในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การรณรงค์น้ำสังข์แบบไทยและมีรูปแบบของงานที่มีลักษณะเป็นสากล ขณะเดียวกัน พิธีกรรมอื่น ๆ อาทิ การเล่นผีหิ้งผีเรือนลดเหลือน้อยมาก หากไม่มีการอนุรักษ์พิธีกรรมจนหากไม่มีการอนุรักษ์พิธีกรรมเอาไว้ ไม่นานการเล่นผีหิ้งผี เผีโรงจะหายไปเหลือไว้แต่เป็นเพียงชื่อในตำนาน (สุทธิวิทย์ จรตล, 2548)

จากผลกระทบของสังคมสมัยใหม่ที่มีผลต่อความเสื่อมของวัฒนธรรมของ ผู้วิจัยเห็นว่า จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูวัฒนธรรมของโดยใช้กระบวนการปลูกจิตสำนึก (Conscientization) ดังนี้ (ชัยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2557)

1. การอนุรักษ์ภาษาของให้เป็นภาษาที่สองของชุมชน ในเขตเขาเคศิฆณภูฏ การฟื้นฟูภาษา โดยเฉพาะภาษาพูด จะช่วยอนุรักษ์อัตลักษณ์ความเป็นของของชุมชนของเขาเคศิฆณภูฏ มาตรการที่ควรส่งเสริมก็คือการสอนภาษาของที่เป็นหลักสูตรท้องถิ่นของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ ควรสนับสนุนครูสอนภาษาของที่เป็นคนของท้องถิ่นให้เป็นอาชีพหนึ่งของครูในโรงเรียน อย่างไรก็ตาม การสอนภาษาของดังกล่าวควรขยายจากเดิมที่สอนในโรงเรียนวัดตะเคียนทอง โรงเรียนวัดคลองพลู โรงเรียนวัดทุ่งกบิลและโรงเรียนวัดจันทเขลมให้ครอบคลุมโรงเรียนใน 5 ตำบลที่มีชุมชนของของอำเภอเขาเคศิฆณภูฏ

2. การเผยแพร่วัฒนธรรมของโดยอาศัยเงื่อนไขของการปรับตัวในกระแสการก้าวสู่สังคมสมัยใหม่ การเผยแพร่วัฒนธรรมของในอดีตเป็นการริเริ่มและดำเนินการโดยหน่วยราชการ โดยเน้นรูปแบบมากกว่าเนื้อหาสาระที่เป็นระบบความคิด ความเชื่อในวิถีชีวิตชาติพันธุ์ของ ซึ่งมีได้ทำให้คนภายนอกเข้าใจถึงคุณค่าของวัฒนธรรมของ ดังนั้น การปรับตัวในกระแสการก้าวสู่สังคมสมัยใหม่จึงควรเปลี่ยนกลไกและกระบวนการใหม่ จากเดิมที่เน้นกิจกรรมเผยแพร่แบบเป็นฝ่ายถูกกระทำ (Passive) มาเป็นการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมโดยชุมชนของร่วมกันในฐานะเจ้าของวัฒนธรรม ขณะเดียวกัน ควรมีการทำงานเชิงบูรณาการขององค์กรที่เป็นตัวแทนของชุมชนของในปัจจุบัน เช่น วัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสภาองค์กรชุมชนตำบล เป็นต้น

3. การฟื้นฟูวัฒนธรรมทางเศรษฐกิจของของโดยอาศัยกลไกการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง คุณค่าวัฒนธรรมทางเศรษฐกิจของของในปัจจุบัน จะพบว่า มีรูปแบบที่แอบแฝงการผลิตทางเศรษฐกิจ เช่น ที่ตำบลตะเคียนทองยังคงมีการทำนาเพื่อการบริโภคเป็นหลัก และใช้พื้นที่ป่าเป็นส่วนเสริมการผลิตเพื่อขายนั้นมีการรักษาทรัพยากรป่าในลักษณะคนอยู่ร่วมกับป่า วัฒนธรรมทางเศรษฐกิจดังกล่าวนี้ สามารถที่จะเป็นพื้นฐานในการฟื้นฟูและเลือกสรรวัฒนธรรมของที่มีคุณค่าสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมสมัยใหม่โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการฟื้นฟูวัฒนธรรมทางเศรษฐกิจของ ของการ

ปรับตัวในกระแสการก้าวสู่สังคมสมัยใหม่ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม พบว่า วิถีชีวิตของกลุ่มของที่มีมาในอดีตโดยพื้นฐานสอดคล้องกับหลักการเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การจัดการเศรษฐกิจของครอบครัวโดยตั้งอยู่บนเป้าหมายเพื่อการมีกินมีใช้ในครัวเรือนก่อนที่จะนำไปสู่การผลิตเพื่อขายในตลาดในขั้นต่อไป การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงที่จะนำไปสู่การฟื้นฟูวัฒนธรรมของในกระแสการปรับตัวในกระแสการก้าวสู่สังคมสมัยใหม่ มีรูปแบบที่สำคัญ ได้แก่ การสนับสนุนการทำนาแบบยังชีพของกลุ่มชาติพันธุ์-ของ การฟื้นฟูสมุนไพรของให้เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism) เพื่อผลิตซ้ำเศรษฐกิจชุมชนของของ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยจะอภิปรายเปรียบเทียบระหว่างข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับกลไกบูรณาการทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ของในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และกลไกบูรณาการของชาติพันธุ์ของในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับชาติพันธุ์อื่น รวมถึงการเชื่อมบทบาทของกลไกบูรณาการทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ของ ตลอดจนการการปรับตัวในกระแสการก้าวสู่สังคมสมัยใหม่ ในอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ดังนี้

1. ข้อค้นพบเกี่ยวกับกลไกบูรณาการทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ของในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ในงานวิจัยนี้ พบว่า การใช้ทุนทางสิ่งแวดล้อมของกลุ่มคนของในเขตป่าเขาคิชฌกูฏไม่ได้ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ แต่เป็นการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ดังจะเห็นได้จากการมีวิถีชีวิตที่อยู่ร่วมกับป่าอย่างสมดุล นั่นคือการใช้พื้นที่และประโยชน์จากป่าพร้อมกับวัฒนธรรมการอนุรักษ์ป่า โดยใช้กลไกทางวัฒนธรรมอันเป็นความเชื่อเรื่องผีป่า จึงเกิดพิธีกรรมนับถือผีที่เกี่ยวกับป่า ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานศึกษาของ (เอนก รักเงิน, 2551) (สมาคมสร้างสังคมและสิ่งแวดล้อม) (ม.ป.ป.) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การสืบทอดและร่วมสร้างสำนึกทางวัฒนธรรมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ของ อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี โดย เอนก รักเงิน (2551) ได้สรุปถึงการปรับตัวทางวัฒนธรรมอันเป็นวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ของ ทั้งในเรื่องของพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผีและทรัพยากรสิ่งแวดล้อม (เช่น ป่า เป็นต้น) รวมถึงรูปแบบ/แบบแผนวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ของ

2. ข้อค้นพบเกี่ยวกับกลไกบูรณาการของชาติพันธุ์ของในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับชาติพันธุ์อื่น จะพบว่า กลุ่มคนของในฐานะที่เป็นคนท้องถิ่นของอำเภอเขาคิชฌกูฏตั้งแต่อดีตนั้น สามารถที่จะดำรงอยู่ร่วมกับคนจีนและคนไทยที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานภายหลัง ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากการคมนาคมที่สะดวกขึ้นโดยอาศัยกลไกการสมรสระหว่างชาติพันธุ์ของกับกลุ่มคนไทยและคนจีน โดยกลุ่มคนของยอมรับคนไทยและจีนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของระบบเครือญาติที่เกี่ยวข้องกันด้วยการแต่งงาน เมื่อนำข้อค้นพบมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับงานศึกษาของโสวัตรี ฌ กลาง และคณะ (2556) เรื่อง มิติทางวัฒนธรรมและการปรับตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ของในจังหวัดจันทบุรี พบว่า มีความสอดคล้องกัน คือ กลุ่มคนของพื้นเมืองดั้งเดิมมีการเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณี และการผสมผสานวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อื่น โดยเฉพาะวัฒนธรรมเมืองของจังหวัดจันทบุรี ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย

อย่างไรก็ตาม กลไกการบูรณาการทางวัฒนธรรมดังกล่าวข้างต้น ในฐานะเป็นกลไกอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ได้เชื่อมบทบาทลงหลังจากการเข้ามาของวัฒนธรรมสมัยใหม่ ได้แก่ ระบบกรรมสิทธิ์ของกลไกราชการส่วนกลาง กลไกเลือกตั้ง กลไกตลาดภายใต้ระบบทุนนิยม ขณะที่ วัฒนธรรมสมัยใหม่จากเมืองได้เข้ามากัดกร่อนหรือทำลายทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสิ่งแวดล้อมและทุนทางสังคมที่กลุ่มของใช้เป็นทรัพยากรในการดำรงชีวิตมาอย่างยาวนาน การเสื่อมสลายของกลไกบูรณาการทางวัฒนธรรมของของดังกล่าว

ได้ส่งผลกระทบต่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมและก่อให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมในกลุ่มชาติพันธุ์ของและกลุ่มอื่น ๆ ที่อยู่ภายในชุมชนของเขาธิช- ฃกฏฎ กรณัด้งกล่าวนี้ ผู้วิจัยพบว่า สอดคล้องกับงานศึกษาของ โสวัตรี ฃ ฃกลาง, กนิษฐา ฃยมโพธิ์ใช้ และสุครัตน์ รอดบุญส่ง (2556) ที่สรุปว่า พัฒนาการทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและระบบการเมืองที่เป็นสากลได้ส่งผลกระทบต่อบริบทในเชิงสังคมและวัฒนธรรมของชาวของอย่างรวดเร็วที่มีการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมให้เข้ากับกระแสสังคมสมัยใหม่ วัฒนธรรมบางอย่างถูกกลืนจนไม่สามารถหาร่องรอยได้ ประโยชน์จากป่าที่เคยใช้สอยกลับกลายเป็นของรัฐและเอกชน

องค์ความรู้การวิจัย

จากผลการศึกษากลไกทางวัฒนธรรมและมิติของความหลากหลายทางชีวภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ของ จะพบว่า ผลจากการนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เริ่มตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 2500 ได้ส่งผลให้เกิดการเสื่อมสลายของกลไกบูรณาการทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ของ กรณัด้งกล่าวนี้ สามารถวิเคราะห์ในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง (วิทยากร เชียงกุล, 2545) ได้ว่าเกิดจากการใช้กลไกของรัฐและทุนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (เช่น ป่า เป็นต้น) หรือทุนทางสิ่งแวดล้อมของกลุ่มคน-ของดั้งเดิมให้กลายเป็นสินค้า (Commodification) ผลที่ตามมา คือ กลุ่มคนของก็ได้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจากการผลิตเพื่อยังชีพ (Used Value) สู่การผลิตเพื่อขาย (Exchange Value) ในแง่นี้ กล่าวได้ว่าเกิดจากผลพวงจากการครอบงำของเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ากระแสของทุนและกลไกของรัฐที่เข้ามาครอบงำกลุ่มชาติพันธุ์ของ คือ จุดเริ่มต้นของการเสื่อมสลายของกลไกทางวัฒนธรรมและมิติของความหลากหลายทางชีวภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

1. เพื่อให้การอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ของเกิดขึ้นเป็นรูปธรรมและดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน เห็นควรเสนอให้จังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ซึ่งเป็น 3 จังหวัดที่ยังคงหลงเหลือร่องรอยของวัฒนธรรมของ ด้วยการกำหนดนโยบายหลักที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมโดยใช้กระบวนการและวิธีการต่าง ๆ เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมของ ดังนี้ 1. การอนุรักษ์ภาษาของให้เป็นภาษาที่สองของชุมชนของ 2. การเผยแพร่วัฒนธรรมของ 3. การฟื้นฟูวัฒนธรรมทางเศรษฐกิจโดยอาศัยกลไกการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาบริบทต่างพื้นที่ ที่ยังไม่มีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ของที่ยังมีร่องรอยของวัฒนธรรมของหลงเหลืออยู่ เช่น อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด หรือที่ตำบลทับไทร อำเภโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี

2. ควรมีการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับกระแสหลังสมัยใหม่ที่มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมของ

3. ควรมีการศึกษาด้านโบราณคดีและวัฒนธรรมของ เพื่อให้เห็นรอยต่อของวัฒนธรรมของซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์โบราณที่มีหลักฐานอันเชื่อได้ว่ามาจากการผสมผสานระหว่างขอมกับมอญ และส่วนใหญ่อาศัยในภาคตะวันออกเฉียงของไทยและส่วนหนึ่งในกัมพูชา ทั้งนี้ เพื่อชี้ให้เห็นถึงการเชื่อมต่อทางวัฒนธรรมของจากยุคโบราณสู่ยุคปัจจุบันของแต่ละพื้นที่

บรรณานุกรม

- เจตน์จรรย์ อัจฉริย, คำรณ วังศรี, เฉิน พันผาย และคณะ. (2563). อัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมของ “ชาวช่อง” ในประเทศไทย. *วารสารวิจัยวัฒนธรรม*, 3(1), 39-58.
- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. (2557). *กลไกการบูรณาการกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดจันทบุรี*. จันทบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ชิน อยู่ดี. (2506). รายงานเสนอกองโบราณคดีกรมศิลปากร. เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2506.
- पालเลกัวซ์ มงเซญอร์. (2552). *เล่าเรื่องกรุงสยาม*. แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร นนทบุรี: สำนักพิมพ์ศรีปัญญา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วิทยากร เชียงกูล. (2545). *อธิบายศัพท์เศรษฐศาสตร์การเมือง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สายธาร.
- โสวัตรี ณ ถกลาง, กนิษฐา แยมโพธิ์ใช้ และสุตารัตน์ รอดบุญส่ง. (2556). มิติทางวัฒนธรรมและการปรับตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ของในจังหวัดจันทบุรี. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 39(1), 37-55.
- สุชาติ เกาทอง. (2544). ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาพื้นถิ่นภาคตะวันออก. กรุงเทพฯ: โอเดียน สโตร์.
- สุเรชา สุพรรณไพบุลย์. (2530). *การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย*. จันทบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุทธิวิทย์ จรดล. (2548). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวช่องในจังหวัดจันทบุรี : กรณีศึกษาเฉพาะชาวช่องในตำบลตะเคียนทอง กิ่งอำเภอเขาฉกรรจ์ จันทบุรี* (วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. จันทบุรี). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เอนก รักเงิน. (2551). *ชาติพันธุ์สัมพันธ์กับการปรับตัวทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ของในจังหวัดจันทบุรี* (ดุชนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Crawford John. (1856). *A Descriptive Dictionary of Indian Islands and Adjacent Countries*. Singapore: Oxford University Press.